МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Кафедра паразитології та фармакології

ПАРАЗИТОЛОГІЯ ТА ІНВАЗІЙНІ ХВОРОБИ

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів з модуля "Трематодозні захворювання ссавців та птиці"

Біла Церква
2004

УДК 619:616.99(075.8)

Затверджено вченою радою
факультету ветеринарної медицини
(Протокол № 12 від 8.07.2004 року)
та методичною комісією університету
(Протокол 12 від 14.07.2004 року)

Укладачі: **А.А. Антіпов, С.І. Пономар**

Паразитологія та інвазійні хвороби: Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів з модуля "Трематодозні захворювання ссавців та птиці" / А.А. Антіпов, С.І. Пономар.– Біла Церква, 2004.– 10 с.

В методичних вказівках викладені пояснення для самостійного вивчення студентами теми: „Трематодози птахів"

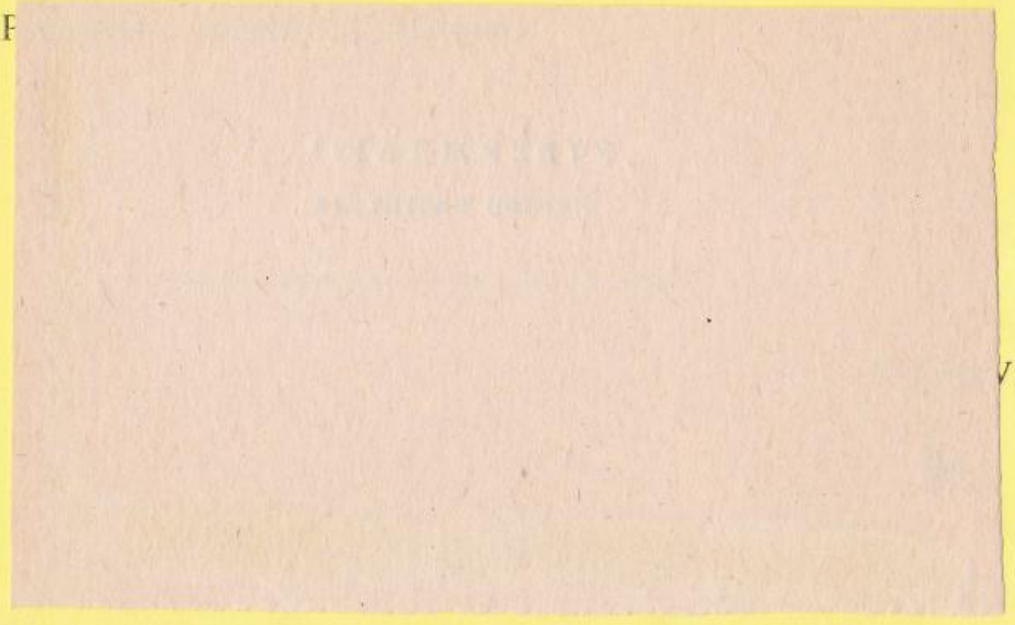

, 2004

Тема. ТРЕМАТОДОЗИ ПТАХІВ

Мета заняття. Вивчити систематику, особливості будови простогонімусів, нотокотилід та ехіностоматид, а також методи діагностики (епізоотологічні дані, клінічні ознаки, патолого-анатомічні зміни, лабораторні методи), заходи боротьби та профілактики.

Література

Основна

1. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока; За ред. В.Ф. Галата – К.: Вища освіта, 2003. – 464 с.

2. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин (За редакцією докт. вет. наук В.К. Чернухи). – К.: Урожай, 1996. – 448 с.

3. Ветеринарна паразитологія (За редакцією Артеменко Ю.Г.). – К., 1998. – 268 с. Учбово-методичний центр Мінагропрому України.

Додаткова

1. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 2-е изд. – М.: Колос, 1982. – 491 с.

2. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 3-е изд. – М.: МВО. Агропромиздат, 1990. – 464 с.

3. Практикум по диагностике инвазионных болезней сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 3-е изд. – М.: Колос, 1984. – 258 с.

4. Артеменко Ю.Г., Антипов А.А. Основные методы диагностики гельминтозов: Методические рекомендации для студентов ветеринарного факультета и слушателей ФПК. – Белая Церковь, 1990. – 65 с.

5. Васильев А.А. Гельминтозы животных (профилактика и лечение). 2-е дополнительное изд. – М., 1975. – 109 с.

6. Демидов Н.В. Гельминтозы животных. – М.: Агропромиздат, 1987. – 335 с.

7. Дьяконов Л.П. и др. Паразитарные болезни с/х животных. – М.: Агропромиздат, 1985. – 384 с.

8. Кльосов М.Д. Інвазійні хвороби с/г тварин. – К.: Урожай, 1980. – 256 с.

9. Петроченко В.И., Котельников Г.А. Гельминтозы птиц. 2-е изд. перераб. и дополн. – М.: Колос, 1976. – 252 с.

Інв. № 6/9
Бібліотека
БДАУ

Порядок опрацювання завдань

Місце опрацювання: бібліотека університету, аудиторії лабораторії паразитології.

Місце та час отримання консультацій: *згідно плану захисту модуля.*

Обладнання та матеріали: мікропрепарати збудників, мікроскопи, малюнки будови трематод, що паразитують у птахів, схеми життєвих циклів розвитку збудників.

З трематодозів птахів найбільш часто зустрічаються простогонімоз, ехіностоматидоз та нотокотилідоз.

При підготовці цієї теми потрібно звернути увагу на визначення хвороби, де акцентувати увагу, які тварини хворіють на це захворювання, де паразитують трематоди і чим це захворювання проявляється.

Простогонімоз – це трематодозне захворювання курей, індиків, рідше качок та гусей, яке характеризується ураженням яйцепроводів (дорослі птахи), або фабрицієвої сумки (молодняк) і проявляється задовільним загальним станом, зниженням апетиту, а також потоншеною шкаралупою і навіть появою яєць-виливок. Це захворювання спричиняється трематодами Prosthogonimus ovatus, P. cuneatus.

Ехіностоматидоз – це трематодозне захворювання свійських качок і гусей, диких водоплавних і болотних птахів, значно рідше – курей, індиків, голубів, яке характеризується зниженням апетиту, спрагою, схудненням, пригніченням, зниженням несучості. Спричиняється воно трематодами Echinostoma revolutum, Hypodereum conoideum та Echinoparyphium recurvatum.

Нотокотилідоз – це трематодозне захворювання водоплавних птахів, іноді курей та індиків, яке характеризується ураженням сліпої і прямої кишок і проявляється зниженням апетиту, відставанням у рості і розвитку, зниженням несучості свійської птиці. Визване трематодами Notocotylus attenuatus і Catatropis verrucosa.

При вивченні збудників необхідно звернути увагу на розмір, форму і будову збудників, а також дати характеристику яєць гельмінтів.

Простогонімуси – це дрібні (завдовжки 3–6 мм, завширшки 1–2 мм) плоскі гельмінти грушоподібної форми. За життя мають рожевий колір. Обидва присоска розміщені в передній частині, сім'яники – по горизонтальній лінії в задній частині тіла паразита. Жовточники слаборозвинені. Петлі матки займають середню й задню частини тіла. Статеві органи відкриваються на передньому кінці тіла гельмінта поряд з ротовим присоском.

Яйця дуже дрібних розмірів, (0,022–0,027) х (0,012–0,018) мм, овальної форми, з тонкою і гладенькою оболонкою, світло-жовтого кольору, злегка асиметричні, незрілі. На одному з полюсів розміщена кришечка, на іншому – горбок.

Ехіностоматиди – червоного кольору, завдовжки від 0,3 до 1,3 см, завширшки 0,69–1,12 мм. На передньому кінці тіла паразити мають адоральний диск (приротовий комірець), озброєний хітиновими шипами (37–45 штук), кількість яких має діагностичне значення. Добре розвинені жовточники, ротовий і особливо черевний присоски. Петлі матки розміщені в середній частині тіла. Яйця великих розмірів, (0,09–0,13) х (0,05–0,07) мм, овальної форми, золотисто-жовтого кольору, з кришечкою на одному полюсі, з гладенькою оболонкою, незрілі.

Нотокотиліди – це трематоди дрібних розмірів, від 1 до 7 мм завдовжки і 0,7–2 мм завширшки. Краї тіла заокруглені. Черевний присосок відсутній. Статеві отвори відкриваються біля розгалуження кишечнику. Жовточники слаборозвинені. Петлі матки розміщені в середній частині тіла.

Яйця збудників дрібних розмірів, (0,018–0,03) х (0,008–0,013) мм, зрілі, з філаментами завдовжки 0,37–0,46 мм.

При вивченні епізоотологічних даних особливо потрібно звернути увагу на розповсюдження цієї інвазії на території України, які види птахів хворіють, їх вік, шляхи ураження.

Простогонімоз реєструється часто. Інвазуються птахи різного віку, однак тяжко хворіють лише дорослі кури. Зараження курей та водоплавних птахів починається навесні. Захворювання курей та індиків частіше реєструють на фермах, розташованих поблизу водойм, де свійська птиця скльовує дорослих бабок, особливо після дощу і в період вранішніх рос навесні й у першій половині літа. Качки та гуси можуть заражатися на водоймах упродовж усього теплого періоду року внаслідок заковтування личинок бабок. Розвиток личинок бабок відбувається у прибережних зарослих ділянках річок, ставків та озер. Метацеркарії збудників перезимовують в організмі бабок. Спалахи інвазії серед свійської птиці спостерігаються у квітні–червні.

При ехіностоматидозах зараження дефінітивних хазяїв починається навесні. Найнеблагополучнішими щодо інвазії є стоячі неглибокі водойми та заболочені ділянки пасовищ. Максимальна інвазованість качок і гусей спостерігається в літньо-осінній період року. Тяжкий перебіг хвороби серед молодняку віком до 2 місяців. Взимку відбувається самовідходження статевозрілих паразитів, тому в цей час їх у кишках птахів не виявляють.

Паразитологія та інвазійні хвороби
Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи

Антіпов Анатолій Анатолійович
Пономар Сергій Іванович

Редактор Н.В. К о т и к
Комп'ютерна верстка: О.В. К у х а р є в а

Здано до складання 21.08.2004. Підписано до друку 21.09.2004.
Формат 60×84 1/16. Ум. друк. арк. 0,58. Зам. 2252. Тираж 230. Ціна 50 к.
Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ
09117, Біла Церква, Соборна пл. 8/1, т. 3–11–01.